KARLSTAD PARTIET
Livskvalitet

Karlstad den 17 maj 2026

Till kommunfullmäktige
i Karlstads kommun

MOTION

Avgiftsfria handlingar för journalister, studenter och forskare

1 Bakgrund

Karlstads kommun har nyligen infört en ny taxa för kopior av allmänna handlingar. Taxan gäller både pappershandlingar och digitala handlingar. I den taxa kommunfullmäktige beslutade om fanns inga undantag för att särskilda grupper skulle undantas från avgiften.

Karlstadpartiet menar att detta bör ses över.

Offentlighetsprincipen är en av grundstenarna i den svenska demokratin. Den gör det möjligt att granska den offentliga makten, följa hur skattemedel används, förstå hur beslut fattas och bidra till en levande samhällsdebatt.

Den används inte bara av politiker. Den används också av journalister, studenter och forskare.

Journalister behöver kunna begära ut handlingar för att granska kommunen. Studenter kan behöva kommunala handlingar för uppsatser, examensarbeten och utbildning. Forskare kan behöva handlingar för samhällsvetenskaplig, juridisk, historisk eller annan forskning.

Karlstad är en universitetsstad. Här finns tusentals studenter, forskare och lärare som bidrar till kunskap, utveckling och samhällsdebatt. En kommun som vill vara en stark universitetsstad bör göra det lättare, inte svårare, att använda offentliga handlingar i utbildning och forskning.

Frågan handlar därför om mer än avgifter. Den handlar om vilken syn kommunen har på insyn, kunskap och granskning.

Karlstadpartiet vill att Karlstad ska vara en öppen kommun. En kommun där journalistisk granskning välkomnas. En kommun där studenter uppmuntras att använda verkliga kommunala handlingar i sin utbildning. En kommun där forskning och kunskap ses som tillgångar, inte som administrativa belastningar.

Det betyder inte att alla handlingar alltid ska lämnas ut utan kostnad i alla situationer. Men när handlingar begärs för journalistisk granskning, utbildning eller forskning finns starka demokratiska och kunskapsmässiga skäl att undanta sådana utlämnanden från avgift.

Flera större kommuner och universitetsstäder har valt lösningar som bättre värnar journalistik, utbildning och forskning än Karlstads nuvarande modell. I vissa kommuner undantas media uttryckligen. I andra tas ingen avgift ut för handlingar som redan finns digitalt. I några kommuner finns särskilda regler som gör att forskare eller elever/studenter kan få tillgång till handlingar utan avgift. Karlstad bör samla det bästa av dessa lösningar i en tydlig och öppen taxa.

Arvika, som Karlstad själv lyft som referenskommun, undantar media från taxa och har även särskilda undantag för bland annat forskare och elever under vissa förutsättningar. Örebro och Linköping undantar massmedia. Uppsala och Växjö tar inte avgift för handlingar som redan finns digitalt och skickas elektroniskt.

Det visar att det går att utforma en taxa som både hanterar kommunens behov av ordning och samtidigt värnar offentlighetsprincipens demokratiska funktion.

Karlstadpartiet menar att Karlstad bör välja den vägen.

En student som skriver uppsats om kommunal omsorg, stadsplanering, miljöarbete, kulturmiljö eller offentlig förvaltning ska inte behöva avstå från relevant material på grund av avgifter. En journalist som granskar kommunen ska inte mötas av onödiga ekonomiska hinder. En forskare som studerar kommunal verksamhet ska inte hindras av en taxa som inte tar hänsyn till forskningens samhällsvärde.

Karlstad bör, menar vi, vara en kommun som välkomnar att offentlighetsprincipen används. Inte bara i teorin, utan i praktiken.

Undantagen bör framgå direkt av taxan eller av motsvarande styrdokument som beslutas politiskt. Det ska vara tydligt för både allmänheten och kommunens verksamheter vilka regler som gäller.

2 Förslag

Med hänvisning till ovanstående föreslår Karlstadpartiet att kommunfullmäktige beslutar:

- ***att*** kommunstyrelsen får i uppdrag att återkomma med ett förslag till reviderad taxa för kopior av allmänna handlingar,
- ***att*** den reviderade taxan ska säkerställa att journalister inte avgiftsbeläggs för handlingar som behövs för journalistisk granskning,
- ***att*** den reviderade taxan ska säkerställa att studenter och forskare inte avgiftsbeläggs för handlingar som behövs för utbildning eller forskning,
- ***att*** samtliga undantag från avgift ska framgå direkt av den taxa eller motsvarande styrdokument som beslutas politiskt.

För Karlstadpartiet Livskvalitet

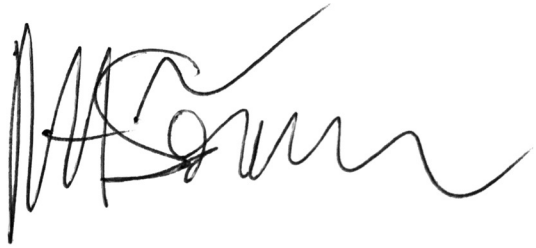

Peter Sörensen